Observatoriulu ese de doue ori in septemâna. mercurea si sambat'a.

Pretiulu

pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau càte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

BIBLIOTECA ASOCIA... ST. LIT. POP. ROM.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare càte 7 cr., la adou'a si a trei'a càte 6 cr. v. a. si preste acesa 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nr. 1. Sibiiu, 3/15 Ianuariu 1879. **Anulu II.**

Presente de anulu nou.

Serbarea anului nou este datina multu mai vechia decàtu insusi Christianismulu. Vre-o di órecare, cá inceputu alu unei parti din viati'a omenésca, era tînuta si serbata in tóta anticitatea, pre càtu póte fi ea cunoscuta din istoria. La evrei, dupa-ce au fostu scosi din Egiptu cu vreo 2 mii de ani inaintea nascerei lui Isusu Christosu, legislatoriulu loru Moisè profetulu, le-a ficsatu dio'a de anulu nou pe la finea lui Septembre (lun'a Ethanim, dupa calindariulu modernu lun'a Tisri), si se anuntiá poporului prin sunete de trîmbitie se, de unde si numiá sabatulu trîmbetieloru, éra lui Iehova ii ducea victime de arsu in focu. La Romanii antici anulu nou era pusu pe 1 Ianuariu in onórea dieului I a n u s celu cu doue fecie, prin care se representá anulu vechiu si anulu nou. Darurile de anulu nou era fórte usitate in antic'a Roma, in càtu mai tardiu acelu usu se prefacuse in lege. In acea di familiile patriciane avé dreptu se pretenda dela clientii loru presente, sau asia numite daruri, demne de rangulu ce avea in societatea cea inalta. In periodulu imperatoriloru chiaru si acestia cerea presente, sau mai bine t r i b u t u, dela toti locuitorii Romei. Dupace inse dio'a de anulu nou cadea in serbatorile Saturnalieloru, ale caroru urme le vedemu in carnevalulu modernu si in nebuniile lui, poporulu mai avea datin'a de a'si petrece in mancari si beuturi, in cantece si salturi, incependu dela 17 Decembre, in care isi daruiá unii altora obiecte diverse, mai virtosu inse faclii de céra si figuri mici de lutu, olisióre s. a. Chiaru si sclavii (sîerbii) avea atunci dile de bucuria, éra anume intr'o di anumita siedea si se ospetá la mése alaturea cu domnii si cu dómnele loru, cari inca le si sierbiá cá in semnu de satisfactiune pentru suferintiele loru de preste anu si cá reminiscentia la epoc'a de auru a dieului Saturnu, pre candu se dice cà ar fi dominatu intru ómeni pace si bucuría, libertate si egalitate universale.

Christianii in secolii de antaiu se feriá de serbarea anului nou, din caus'a neauditeloru desfrenari la care degenerasera Saturnaliile, ba tocma si serbatórea jidovesca; éra càteva sinóde pàna la celu trullanu din Constantinopole (An. 692) au si afurisitu serbatorile acelea. Ele inse s'au transformatu successive in ceea ce vedemu si astadi: C r a c i u n u si A n u l u n o u. Dara anului nou i s'a datu alta semnificatiune: memori'a Taiarei impregiuru, cá si Craciunului memori'a nascerei lui Is. Christosu. Mai multu timpu inse anulu nou se incepea la Craciunu, chiaru si in Germani'a, de unde au trecutu in Ungari'a, impreuna cu datin'a de a trimite presente, daruri, sau precum le dîcu slavii, p l o c ó n e.

Dara noi romanii de unde amu luatu acestea serbatori, anume si anulu nou? Le-amu luatu si le avemu de acolo, de unde le are Itali'a si tóte popórale invecinate cu acea peninsula, si nu cunóscemu studiu ethnographicu mai instructivu, mai interesantu si placutu, de càtu ar fi acesta pentru natiunea intréga. Inceputuri bune s'au facutu pe acestu terenu de càtra mai multi literati, si chiaru pàna acum resultatele sunt din cele mai dorite.

„Dara ce atàta vorba de dascali carturari, — se ne spuneti voi; unde ne sunt presentele de anulu nou alu nostru, despre care vorbirati la inceputu, cà-ci éta, anu intratu in trensulu, de si cu 12 dile mai tardíu decàtu ceealalta lume européna?

Astemperati-ve inpatienti'a ómeni buni, cà-ci acestu anu nou a incarcatu pe spinarea sa, anume pentru intregu poporulu de nationalitate romana locuitoriu in Ungari'a si Transilvani'a, presente càte nu aru incapea in tóte casele si locuintiele dvóstre, candu ati voi se le primiti. Intre acelea la loculu antaiu sunt ABCdarie, gramatici si dictionarie m a g i a r e, in atàtea milióne si sute de mii de esemplarie, pre càti romani si romane se afla in vietia, si pre càti se voru mai nasce celu pucinu in urmatorii 6 ani. Noi inse vedemu cà dv. nu ve indestulati cu acelea presente respectabili, sunteti astadata lacomi cá patricianii din Rom'a, v'ati mai dedatu si cu ceea ce numescu turcii „B a c s î s ĭ u“, pe care ilu ceru dela tóta lumea. Prea bine.

Asia dara anulu nou ve mai aduce si unu d e f i c i t u, deocamdata numai de 22 milióne 802.398 fl. val. austriaca; si daca nu ve saturati nici cu atàta, iubilariulu ministeriale „Pester Lloyd“ ve promite pe parol'a sa de onóre, cà pàna la finea anului veti avea marea bucuria de a vedé acelasiu deficitu adausu inca celu mai pucinu cu 11 milióne fl.*)

Dvóstra inse prea v'ati indulcitu in presente, si stati se dati asaltu pentru mai multu. Roga-mu-ve se aveti ceva patientia numai pàna candu ddnii ministrii voru mai regulá si noulu imprumutu de statu pre langa miculu interesu 10 sau 11% pe anu, pentru-cá datori'a Ungariei se ajunga la cifr'a rotundióra de 800 milióne, si atunci una parte considerabile din interessele anuali va cadea totu cá presentu asupra pungei dvóstre.

Óre inse bine este, frumosu este, cá dv. se primiti mereu la presente si se nu faceti nici-unu contrapresentu? Nu asia se intielegu serbatorile Saturnaliiloru. Omenii de buna educatiune sciu cà o màna spala pe alt'a si cà darulu daru astépta. Apoi se remana vorb'a ací intre patru ochi: noi amu potea scapá cu unele contra-presente, alese din obiecte fórte vechi, precum este de exemplu: limb'a nóstra nationale cu tóta literatur'a ei, trecutulu de mii de ani cu tóta istori'a nóstra, tóte scólele càte le-amu infiintiatu noi si parintii nostrii cu sudori de sange, onórea si reputatiunea nóstra nationale, castigulu intregu scosu dupa labórea de preste anu, si ce nu s'ar ajunge, una parte din fundu, din capitalu, éra cá adausu, pucintica dare de sange, representata pe anu prin 15—20 de mii dintre fetiorii nostrii cei mai sanetosi.

Daca onorabilii nostrii lectori nu se indestulescu nici cu acestea presente de datu si luatu in Saturnaliile moderne, culp'a nu este a nóstra, ci a anului 1879. Noi din partea nóstra vomu continua si estimpu a'i desdauna sacrificandu ceea ce avemu, adeca tóte poterile nóstre, spre a inmultí nutrementulu spirituale pentru toti, a sustiné si consolidá credinti'a intr'unu viitoriu multu mai fericitu.

*) Nr. 8 din 8 Ianuariu.

Republic'a francesa consolidata.

Dumineca in 5 Ianuariu s'au facutu in Franci'a alegerile senatoriale.

Trebuiau a se alege 82 senatori, intre cari 75 alu caroru mandatu espirase conformu constitutiunii, care prevede reinouirea in serii de càte 75 la fia-care trei ani, si 7 ale caroru locuri devenisera vacante prin mórtea titulariloru.

Succesulu a fostu stralucitu, a trecutu chiaru peste asteptarea generale.

S'au alesu 64 republicani.

D. Gambetta, in discursulu tienutu la banchetulu ce i se oferise de caletorii de comerciu, a disu:

Foisiór'a „Observatoriului“.

Eva séu Giurulu Lumei in cinci scrisori.

De Paul Féval.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

(Urmare si fine.)

A cinci'a scrisóre.

Robertu catre Scarlatu.

Nu sciu dieu cum se me desvinovatiescu, Scarlate, mai cu séma pentru ostenél'a ce 'ti ai datu de a scrie la Buenos-Ayres. N'am trecutu inca marea; suntu totu la Dinan, si nenorocit'a mea calatorie in giurulu lumei pare-mi-se cà s'a amanatu pentru totudéuna.

N'ai de càtu se judeci.

De mai multu de cincisprediece luni, priimescu fórte regulatu scrisorile tale. Iérta-me cà le amu lasatu nerespunse. Càtu de nemotivata se fia tacerea mea, asiu mai fi prelungit-o póte, fàra o intalnire ce am avutu aci din intemplare. Am vediutu pe unulu din veciniï tei din Pontoise. Cum, Scarlate! te ai insuratu! Insuratu de trei luni, si eu se nu sciu nemicu! Acésta scire m'a pusu intr'o mirare ce nu-ti pociu descrie. A trebuitu dar cá unu locuitoriu din Pontoise se se ratacésca pàna in Britani'a, pentru cá se aflu acésta noutate!

Dar nu acésta me surprinde; din contra, me miru ca, spre a comite o fapta atàtu de négra, nu te ai retrasu in fundulu vre unei pustii. Tu, Scarlate, insuratu! Candu gandescu la acele minunate bucati de elocintia ce-mi adresai prin posta, candu imi aducu aminte de potérnicele tale argumente contra casatoriei, unu risu nesfirsitu me apuca.

Si eu sunt insuratu, Scarlate; si déca nu trebue se-'ti ascundu nimicu, acésta e caus'a indelungatei mele taceri. Cum asiu fi indrasnitu se'mi marturisescu gresial'a celui mai infocatu apostulu alu vietiei de holteiu? Amu gresitu, éra tu, si mai multu; sunt siguru cà nu vei mai incepe, càtu vei trai, lupt'a pe terenulu acesta.

Dupe cum diseiu, in epoc'a candu iti scriamu ultim'a mea scrisóre, eramu fórte inamoratu si fórte nefericitu, atàtu de nefericitu, ca me inbolnaviiu asia de reu, in càtu eramu aprópe so me vindecu de totu de superarile mele. In culmea suferintiei mele, neastemperulu meu celu mai mare era din caus'a lady Wolsley. Nu o poteamu urmá, fia care minutu ce trecea imi parea ca aduce unu nou obstacolu aliantiei nóstre. Unde era ea?

Statui in patu cinci luni. Dupe acestu tempu, abia insanetosiatu, luaiu unu locu pentru Iersey, socotindu se trecu fara intardiere in Angleter'a. Inainte de a plecá, imi veni gustulu se mai revediu odata Vauvertulu, acea casa in adeveru fatala, unde-'mi gasisem bucuri'a si durerile mele. Era nópte candu sosiiu pe malurile Rancei. Prin o curiósa intemplare, peisagiulu era luminatu cá si ânteia data candu venisemu in aceste locuri. Lun'a se redicá la spatele ruineloru castelului si lasá Vauvertulu in umbra. O suma de amintiri venira indata se me coprindia; me intinseiu machinalmente pe siantiulu, si in loculu pe care-lu scii; apoi acésta asemanare desteptandu in mine o sperantia, me intorseiu deodata, asceptandu-me aprópe a revedea pe Ev'a, asia cum mi-se aratase la feréstra.

Si o vediui, intr'adeveru, liniscita, zimbitóre. Cá mai inainte, privirea ei se indreptá spre mine si nu me parasea. Unu tipatu innabusitu imi scapa din peptu; infierbentatu de friguri, trecuiu gardulu dintr'o saritura. Unu minutu in urma si intrámu in camer'a in care Ev'a imi aparuse.

O femeie cernita stá langa soba. La sgomotulu ce facui intrandu, se intórse. Recunoscui pe lady Wolsley. In acestu momentu, poterile me parasira de o data; cadiuiu pe unu scaunu si mi perdui cunoscinti'a. Candu imi reveniiu in simtiri, eram singuru cu lady Wolsley. Aruncaiu in giurulu apartamentului o privire spariata; se opri pe portretulu in picióre alu unei fete tinere inbracata cu costumulu svedesu. Lady Wolsley imi urmarea privirea si zimbea cu dulcétia:

— Nu o recunosci? imi dise ea; este Ev'a.

— D-ta esci! strigaiu eu ducèndu'i man'a la budiele mele.

A trebuitu se intielegu atunci ca Eva, misteriós'a mea apparitiune, nu era altuceva de càtu unu portretu.

Lady Wolsley, cu tóte acestea isi lasase man'a intr'a mea.

Eu fuseiu celu care me departaiu acuma cu unu feliu de spaima gandindu-me, ca milordu potea intrá si se ne surprindia. Ea intielese gandirea mea, o lacrima 'i veni in ochi.

Fia-i tierin'a usióra, demnului nobleman, Scarlate! Abia atunci bagaiu de séma, ca lady Wolsley purtá vestminte de veduva.

Éta povestirea autentica a sfirsitului lordului Wolsley, lord p r i n c u r t o a s i e, dupa cum dicu Anglesii, pentru ca nu era de catu alu siéptelea fiiu alu unui membru din camer'a de susu. Chiar' in diu'a candu femei'a lui imi scrisese acelu biletu de adio, ce me lovise atàtu de tare, luase locu in diligenti'a dela St.-Malo, pentru a reservá o cabina pe vaporulu cu care era se plece la Iersey. La capulu stradei, tóta lumea descinse, dupa obiceiu. Milord singuru nu vroii se asculte de nimicu, si se cocotiá pe imperiala. Acésta éra o ultima bravada si era fórte multiumitu a o potea aruncá in trécatu inamicului seu de mórte, Ierzualului. Pe la sfertulu povernisiului, caii o luara in trépatu, pe la mijlocu in galopu; ceva mai departe cadiura preste capu, si lordulu Wolsley, aruncatu pe deasupra loru, isi fránse gâtulu. Veduv'a lui, in locu de a urmá caletori'a, reveni la Vauvert. Acésta 'mi esplica pentru ce, in totu tempulu morbului meu unu trimisu misteriosu venia in tóte dilele se céra noutati despre mine.

Poti judecá déca insanetosiarea 'mi-a fostu dulce. Trei luni dupà ce-'si purtà doliulu, Ev'a (imi place s'o numescu asia, a devenitu soci'a mea. Nu te acusá

684.

„Amu anunciatu o maioritate de doue-dieci voturi! Ei bine, d-loru, acum — si, pentru ca suntu ómeni care 'si facu o petrecere de-a me tratá de prorocu mincinosu inainte de realisarea evenimenteloru — imi place se le marescu necazulu — dicu ca nu va fi de doue-dieci voturi; mergu mai departe, nu voru fi chiaru doue-dieci si cinci, nu — vomu avé si surprinderi.“

Intr'adeveru, a fostu, déca potemu dice asia, o surprindere.

Maioritatea republicana in viitoriulu Senatu francesu este de 57 voturi.

In fine, poporulu francesu dupa siépte ani de lupta, de practicare cu staruintia si neobosire a institutiuniloru republicane, incorona oper'a lui prin aceste alegeri, care se potu considerá cá definitiv'a intemeiare a republicei.

Senatulu, inventatu de coalitiunea reactionara nu spre a fi unu corpu ponderatoru si moderatoru, ci cu scopulu de a nabusi séu de a neutralisá vointia orasieloru prin sate si votulu universale directu prin votulu cu doue grade; Senatulu, creatu pentru a intretiene anarchi'a si nepotinti'a gubernamentale si pentru a discreditá legalitatea republicana, incetésa de a mai fi o institutiune de conflictu permaninte.

Elu a intratu, prin alegerile de la 5 Ianuariu, cá unu elementu de ordine, de progresu, de pace si de concordia, in rendulu institutiuniloru intemeiate pe vointi'a nationale si a devenitu o nóua potere pentru jun'a republica.

„Gubernulu, a disu d. Thiers, va fi in fine alu celoru mai intielepti“ si dis'a sa s'a adeveritu cu tóta lupt'a, cu tóte incercarile chiaru criminale ale coalisatiloru monarchisti de a pune stavile indeplinirei vointiei natiunii.

Salutamu cu respectu marea natiune, care a sciutu se inpuie astufelu vointiele sale pe calea legale si care a datu lumei unu stralucitu esemplu de ce póte face unu poporu cu buletinulu de votu, candu ilu intrebuintiédia cu petrundere, candu isi esercita drepturile necurmatu, cu staruintia si cu dorinti'a binelui publicu mai pre susu de ori-care altu.

S'a inputatu adesea Franciei, cá unu mare defectu, ca ea a fostu poporulu ratiunii abstracte, alu ratiunii ideale; déru acésta constituie geniulu nationale alu Franciei, calitatea ei prin escelintia. Ea a fostu totu-d'a-una in capulu ideiloru, a iubitu libertatea pentru libertate si — fara se incetese de a fi ce a fostu — a observatu in tempu de siepte ani o politica prudinte, mesurandu-si silintiele dupa possibilitate, si astadi culege fructele acestei intielepte politice.

Corespondintele parisianu alu diarului Times, constatandu evolutiunea produsa in idei in Francia, mantienerea linistei pe care agitatorii n'au isbutitu se o turbure, succesulu Espositiunii si ospitalitatea cordiale ce Franci'a republicana a oferitu Europei monarchice, dice:

„O asemenea situatiune era pene acum necunoscuta generatiunii actuale si inamicii Republicei recunoscu ei ensisi, ca ea nu mai póte peri d'aci inainte de càtu prin gresielele ei.“

---

de catu pe tine, aparatoru inconsecentu alu celibatului, déca nu ai sciutu tóte acestea mai curendu. Si acum caletori'a mea in giurulu lumei e negresitu terminata. Te consiliesu se vii se me visitesi la Dinan. Aci, voiu avea o mare bucurie de a te inbracisia, si de a ceti femeiei tale eroicele tale filipice in contra casatoriei.

Diverse.

— Dupa ce Danedii in anulu 1679 au intreprinsu o espeditiune de resbelu in contra Hamburgului fara inse cá se 'si ajunga tient'a dorintieloru avute, locuitorii din Hamburg pusera se se bata o moneda, care pe aversu purtá urmatórea inscriptiune: „Regele Danemarcei a fostu inaintea Hamburgului; ce au seversitu se póte ceti pe ceealalta parte“ — Pe reversu nu se aflá inse nemica.

— Unu tieranu fù intrebatu de catra preotulu seu se i spuna, ca cine l'au facutu si nesciindu se respundia, preotulu adresa aceeasi intrebare unui baiatu de 6 ani. „Nu-ti este rusine, i dise apoi preotulu, se nu scii ceia ce scie si unu copilu?“ „Acésta nu este nici o mirare, replica betranulu tieranu, eu sunt betranu si am uitatu, dara acestu strengaru de baiatu este numai de ieri de alaltaeri, elu o póte sci.“

— Generalulu Latour Maubourg isi pierduse intr'o lupta unu pecioru. ...lu seu i plangea de mila, dara generalulu ilu ... dicendu-i: „Taci, nebunule, pentru ca de t... acuma mai bine, de ací 'nainte n'ai se cur... atu numai o cisma, éra nu doue cá pana acum

---

Dómna pe sórtea ei, ca-ci si-a desarmatu inamicii, Republic'a francesa póte merge acum sicuru si fara stavile spre scopulu ei, fericirea intregului poporu. „Romanulu.“

Parlamentulu Bulgaru.

In privinti'a parlamentului bulgaru se scrie din Rusciuk catre „Politische Correspondenz“ urmatórele:

„Adunarea notabililoru bulgari in Tirnova, care va indeplini rolulu unei Constituante, va coprinde 286 membri, parte alesi, parte numiti de gubernu, si se va inparti in trei grupe.

„Grupa cea d'antaiu se va compune din: a) presiedintii celoru trei consilii din fia-care judetiu (Okroug), adica consiliulu municipalu, administrativu si judecatorescu; Bulgari'a de Nordu avendu 38 districte, acésta clasa de representanti va fi de 114 membri; b) presiedintii consiliului supremu administrativu si alu consiliului supremu judecatorescu din fia-care sangiacu (guberniu); suntu cinci asemenea sangiacuri ale caroru resiedintie suntu orasiele Rusciuk, Varna, Tirnova, Vidin si Sofia. Presiedintii consilieloru judecatoresci se numescu de gubernu, astufelu ca dintre deputatii grupei d'antaiu se fia 43 membri numiti de gubernu si 81 alesi de poporu.

„In grup'a a dou'a suntu 120 deputati, care voru fi alesi in 120 colegii electorale de càte 10,000 locuitori. Alegetoru e fia-care Bulgaru in etate de 22 ani, care posede o proprietate séu are o professiune. Suntu esclusi de la dreptulu de alegetoru servitorii, ucenicii si lucratorii cu diu'a. Poporatiunea Bulgariei de Nordu se socotesce a fi de 1.200,000 suflete.

In a treia grupa suntu: a) 10 membri ai inaltului cleru crestinu, si anume 9 episcopi bulgari si episcopulu grecu din Varna; b) muftiulu—capulu bisericei otomane—din Vidin si marele rabinu din Sofia; c) 30 membri pe care are dreptulu se 'i aléga actualulu gubernatore alu Bulgariei. Se póte cá elu se aléga 10 pene la 11 mohametani pentru representarea poporatiunii mohametane, care se socotesce a fi de vre-o 100,000 suflete.

„Adunarea va alege pe presiedintele seu si biuroulu. Principele Dondukoff va deschide prim'a siedintia cu o cuventare, éru dupa aceia va numi pe d. Sukianoff cá se ilu represinte. Elu va stá la dispositiunea Adunarii si va fi consultatu de densa, inse nu va avé nici o potere séu dreptu de votu. In discursulu seu de deschidere, principele Dondukoff va informá Adunarea ca ea póte se respinga, se modifice séu se inlocuiésca cu altu ceva legile organice, precum si proiectulu de Constitutiune care s'a tramisu la Petersburg si se astépta acum se sosésca cu sanctiunea tiarului.

„Cea d'antaiu sessiune va tiené patru pene in siese septemani. Dupa aceia Adunarea isi va suspendá lucrarile si in Aprilie se va intr'uni din nou. Atunci inse numerulu deputatiloru din grup'a a doua va fi indouitu, adica de 240. Deputatii grupeloru tustrele se bucura de aceleasi drepturi. Comisarulu otomanu si delegatii ad-hoc voru asistá la siedintiele Adunarii la unu locu anumitu.“

Incidintele franco-tunisianu.

Reproducemu dupa diarulu Times descrierea fapteloru care au provocatu neintielegerile dintre gubernulu francesu si beiulu Tunisului si care au datu locu la diferite versiuni esagerate.

Ece ce dice in acésta privintia corespondintele din Parisu alu diarului englesu:

„Adeverulu asupa incidintelui tunisianu care a fostu fórte multu esageratu, e simplu acesta: Beiulu nu numai ca se inpotrivi d'a acordá cercetarea propusa de gubernulu francesu in afacerea d-lui Sancy, déru amenintia înca d'a confiscá erghelia acestuia. D. Roustan, consululu francesu, declara ca densulu dinpreuna cu ianicerii sei se va opune cu poterea la o asemenea confiscare si, în urm'a acestei otariri, functionarii beiului se lasara de ideia loru.

„Gubernulu francesu e pe deplinu otaritu d'a cere satisfactiune pentru atitudinea ostila a beiului.

„E dreptu ca d. Maccio, consululu italianu, a fostu escortatu pana la locuintia sa de soldati italiani de si cu cate-va dile mai inainte echipagiulu unei corabii francese fusese opritu d'a face esercitii afara din orasiu; inse, candu d. Roustan se jalui de acésta preferintia facuta consulului italianu, beiulu i respunse ca nu scia nimicu despre escorta si ca va blamá acestu faptu. Asia si facu; éru d. Maccio isi esprima parerea de reu, observandu ca tocmai atunci sosise din Beyruth, unde e obiceiu d'a escortá pe unu consulu nou in felulu acesta, si ca crediuse ca in Tunis domnesce aceiasi regula.

„Acestu incidinte e prin urmare fara insemnatate si nu e de locu adeveratu ca Italia cauta se faca dificultati Franciei. Italiei i s'a datu se intieléga intr'unu modu fórte lamuritu ca Francia s'ar opune chiaru cu armele in contra dorintiei vr'unei poteri europene d'a castigá preponderantia in Tunis, de óre-ce ar considerá acésta cá o amenintiare a Algeriei. Prin urmare, nu se póte admite ca Italia face intr'adinsu dificultati.

„Se crede in genere ca atitudinea beiulu i-a fostu insuflata de represintantele unei poteri amice Franciei, care urmaresce prin urmare o politica personala, contraria iustructiuniloru sale.“

„Romanulu“

Din sal'a Tribunalului reg. ung. din Sibiiu. — Dumitru Radu, sergentulu de dorobanti.*)

In diu'a de 16/28 Decembre a. tr. s'a tienutu in sal'a tribunalulu de aici, o interesanta pertractare finale; — interesanta nu pentru cà respectivulu casu criminalu ar fi fostu cine scie catu de complicatu — ci din causa, cà acestu incidentu e de mare insemnatate internationala. — Dara mai inainte de a intrá in meritulu criticei objective se constatamu faptulu asia precum a decursu — reservandu-ne dreptulu de a ne esprimá la urma si parerea nóstra pentrucá asia onoratulu publicu cetitoriu cu atatu mai lesne se'si póta face o icóna adeverata asupra unei cestiuni, care póte nici la 10 ani nu se mai intempla din causa, ca acusatulu e dintr'unu altu statu, — elu adeca este din Romania.

Acusatulu este Radu Dumitru de 23 ani, necasatoritu, sergentu in armat'a Romaniei, din comun'a Rucaru, districtulu Pitesti, fara avere, nepedepsitu, cu statiunea in Riu-Vadului — vecina cu graniti'a Austro-Ungariei langa Turnu rosiu.

Casulu au fostu urmatoriulu:

In Augustu 1877 s'a fostu pradatu prin mai multi talhari in mai multe rinduri calatori si pichetele granitiariloru romani din apropierea Galbinei, — furandu-li-se vestmintele, puscile de reserva si bani in suma de 15 napoleond'ori, si batendu'i si chinuindu'i in modu neauditu chiaru si pe granitieri romani. Facendu-se aratare la comand'a respectiva, acésta a ordonatu numitului sergentu — se caute inpreuna cu cei 5 feciori ai sei — si cu ajutoriulu a 20 de ómeni se prindia cu ori ce pretiu pe talhari.

Amesuratu acestui ordinu comandantulu si pornesce cu numitii feciori si cu poter'a pe muntele Galbina — situatu pe granitia intre Romani'a si Transilvania. Acolo dà prin paduri preste unu romanu anume Const. Bucuru Mitrea, care fiindu suspectu l'au incongiuratu pentru, cá se-'lu prindia. Acel'a vediendu, ca nu póte scapá, a inceputu se pusce in potera — eara pe unulu lovindu'lu in capu cu unu ciomagu, a spartu cerculu voindu se scape cu fug'a. In momentulu acel'a inpuscandu si soldatii si poter'a ne mai asceptandu comand'a acusatului sergentu, l'au ranitu in peciorulu stengu, in care s'au aflatu apoi 14 halice si unu glonte. — Prindiendu'lu l'au adusu apoi la vama. In tempulu acela pe cale mai inainte de ajunge la vama numitulu C. B. Mitrea a muritu.

Prin cercetarea facutu in Romani'a s'a constatatu, cà numitulu sergentu comandantu si-a inplinitu numai ordinulu seu inpusu conformu regulamentului militaru si instructiunei sale.

In Aprilie 1878 — la invitarea unora dela comand'a din Turnu-rosiu numitulu sergentu s'a dusu acolo cá se petréca cu ei.

Dara aci fù prinsu de 2 gendarmi, adusu si inchisu la tribunalulu de aici subtu pretecstu, cà elu ar fi omorîtu pe C. B. Mitrea.

Acésta s'a intemplatu la 16 Aprilie — si de atunci pana in 28 Decembre, adeca aprope 9 luni fù detienutu numitulu sergentu in prinsóre preventiva!

Cerendu-se prin ministeriulu de esterne alu Romaniei estradarea sergentului pentru de a fi eventualu judecatu din partea tribunalului militariu competentu de acolo, tribunalulu din Sibiiu a decisu pe bas'a acteloru, se nu-'lu estradedie pretindiendu, ca faptulu s'ar fi comisu pe teritoriu Ardealului!

Asia dupa ce s'a facutu cercetare pre deplinu si s'a cerutu si actele din Romani'a, s'a tienutu aici pertractarea finala, care a duratu dela 9—12 óre, si in care sergentulu acusatu, s'a aparatu in modu stralucitu, aratandu, cà chiaru candu ar fi comandatu elu soldatiloru si poterei cá se inpusce, si chiaru candu ar fi inpuscatu si elu iususi asupra lui C. B. Mitrea, ceia-ce nu a facutu, elu si-ar fi inplinitu numai datori'a de soldatu si comandantu, éra de alta parte constatatu fiindu, ca pusc'a lui a fostu cu acu (Hinterlader) nu a potutu se pusce cu halice. Acusatulu respunde mai departe la intrebarile presiedintelui, ca nu póte sci, care din soldati séu potera a nimeritu, ca a comandá focu in o astufeliu de positiune a fostu inposibilu, si ca in pericolu soldatulu numai ascépta dupa comanda; ca dinsulu nu au potutu cunósce pe ciobanulu acela — si cu atatu mai pucinu a potutu sci ca e pe

---

*) Intardiatu din lipsa de spatiu si din caus'a Sf. Serbatori. Red.

teritoriulu Transilvaniei, fiindu diferentia numai de o puscatura. Tóte aceste respunsuri sergentulu le a datu in tonu respectuosu si standu in totu tempulu in positiune de militariu. Dupa-ce aparatoriulu, d-lu cons. gub. in pensiune Ilie Macelariu róga pe tribunalu cá se se abstiena dela cetirea multeloru protocóle, ce sa si intemplatu, se cetesce la rogarea procurorului numai fassiunea martorului Sierbanu Nanu.

Acestu protocolu luatu fiindu la tribunalulu din Rimniculu Valcii, — din partea d-lui Jonescu in limb'a romana a causatu la cetirea lui multu necadiu Colegiului.

Acusatulu contesta si asupririle ce i se aducu prin protocolu le respinge si néga a sci absolutu ceva despre cele contienute in elu.

Dandu-i-se cuventulu procurorelui pentru cá se-si formuledie acusarea sa, d-sa concentrédia tóta acusarea in 3 puncte prin care voiesce a probá culpabilitatea numitului sergentu si adeca: considerandu ca ar fi recunoscutu inaintea gendarmiloru si doctorului Eisenmayer ca elu a inpuscatu pe C. B. Mitrea; — considerandu ca ar fi fostu la fati'a locului cu pusc'a si in fine considerandu, ca au esecutatu ordinulu falsu: pe bas'a acestoru dovedi indirecte propune a se pedepsi dupa §. 143 a. cod. pen. pentru vatamare grea corporala, nepotandu-se constatá prin a cui inpuscatura s'a causatu mortea, — provocanduse mai departe la §§-ii 262, 263, 264 si 269 a proced, pen.; in considerare inse, ca acusatulu au fostu 9 luni in inchisóre preventiva fara vin'a sa propune a se dejudecá numai la 6 luni temnitia grea cu o di de postu in septamana si eliminare din Austro-Ungaria.

Defensorulu dlu cons. J. Macelariu combate cu documente vii, scurte, dara bine precisate, cumca tóte cele 3 indicii nu se potu aplicá de locu asupra acusatului, pentru ca acesta nu s'a esprimatu catra nimeni, cumca elu ar fi inpuscatu pe C. B. Mitrea; ca au fostu la facia locului e adeveru, sergentulu comandante insa si-a inplinitu numai mandatulu, si chiaru daca ar fi comandatu sau inpuscatu insusí, si-aru fi inplinitu numai datori'a de soldatu; éra incatu pentru aceia ca si-ar fi inplinitu ordinulu falsu acéstá nu se póte afirmá, pentruca e in genere cunoscutu, ca la militia unu inferioru nu are de a intrebá de motive, candu primesce vre-unu ordinu dela superiorulu seu, deci a trebuitu se isi inplinésca ordinulu seu. Nu a voitu si nu a potutu se se faca insusi vinovatu de calcarea legiloru militarie.

Nefiindu deci nimica probatu, se róga, cá tribunalulu pe bas'a §-lui 288 a proced. pen. se achite pe acusatulu.

Dupa o scurta replica si duplica tribunalulu se retrage in sal'a laterala, si inainte de 12 óre publica urmatórea sentintia:

„Dumitru Radu sergentu in armat'a Romaniei s'a facutu culpabilu de crima pentru vatamare grea de corpu comisa asupra lui C. Bucuru Mitrea si s'a condamna in sensulu §-lui 143 si in legatura cu §. 54 a cod. pen. — la 2 luni temnitia grea cu o di de postu pe septamana, — la purtarea speseloru, cari se declara de neincassabile, si in fine dupa inplinirea pedepsei se eliminédia din statulu Austro-Ungariei.“ Procurorulu se multiameste, cu acésta sentintia éra acusatulu isi cere unu terminu de cugetare de 24 óre.

Asia a decursu acésta pertractare, la care dupa modest'a nóstra parere, ar fi fostu de lipsa, bá chiaru o necessitate imperativa, cá colegiulu se fia fostu compusu din judi mai cunoscetori de limbá romana, decatu cum a fostu cei presenti.

Dorimu si speramu, cá in viitoriu la asemenea casuri insemnate, spre a satisface justitiei pe deplinu, cei competenti voru fi cu mai mare atentiune la compunerea colegiului, cá asia publiculu ascultatoriu se nu póta remanea la indoiala in nicí o privintia si se-si póta formá convingerea objectivu despre vinovati'a séu nevinovatia acusatului si prin urmare despre judecarea sau achitarea respectivului.

Sibiiu, 27/8 Ianuariu, 1879.

Dr. N. Olariu.

Sciri diverse.

— (Professiunile industriali la romani.) Industri'a mica, adeca nu cea mare de fabrice, ci asia numitele meserii sau „mestesiuguri“ este multu mai bine representata la elementulu nostru romanescu de càtu o credeamu noi insîne, carii in pessimismulu nostru celu negru o numimu aprópe nulla. Sisthem'a vechia, rigorósa, in parte chiaru barbara a corporatiuniloru ingradite cu privilegiuri mari, esclusive, basate pe principiulu de nationalitate, a fostu unu obstacolu cumplitu pentru romani. La acelu blastemu s'au adaosu ambitiunea nóstra nationale stravechia, insocita de opiniunea totu asia vechia, dara eronata, cà artele si meseriile (artes et opificia) desonóra. Si totusi, inca si pàna in 1848 noi aveamu professionisti fórte multi, pe alocurea càte una comuna intréga, fòra cá natiunea se'i scia si se'i cunósca. Espositiunea nóstra din 1862 la Brasiovu ne-a deschisu in càtu-va ochii, cá se vedemu si pe acestu terenu ceva mai departe. De candu Asociatiunea transilvana sparse si ací calea si incepù a incuragiá industri'a mica prin ajutórie de bani, resultatele bune incepu a ne surprinde. Din mai multe esemple se tîna locu ací numai doue.

Reuniunea sodaliloru romani din Sibiiu avù curagiulu se invite pe publiculu intregu la productiunile sale din sér'a de anulu nou, cu program'a anuntiata si de noi in suplementulu Nr. 104 din a. tr. Sciti ce s'a intemplatu? Sal'a cea istorica dela „imperatulu Romaniloru“, destinata din secoli pentru adunari numeróse, a fostu plina cu tóte camerele sale apartinente, din causa cà la acea petrecere participara nu numai familiile nóstre din locu si altele din comunele vecine, ci se póte dice cà maioritatea publicului a constatu din concetatienii de alte limbi si anume din germano-sasi, in frunte cu domnulu comite supremu. Mai toti principalii, pe la carii se afla in activitate sodali si invetiacei romani, au participatu cu familiele la acea petrecere care decurse in cea mai buna ordine. Noi punemu temeiu pe acésta inpregiurare, pentru cà ea este unu semnu bunu alu timpului, pe langa altele rele. Éta unde duce cultur'a superióra si toleranti'a nationale. Sodali romani avemu aici pàna acuma numai vreo 52, si totusi densii prin portarea si periodicele loru productiuni sciura se castige asia de frumosu simpathiile concetatieniloru si ale patroniloru reuniunei loru. Speramu se aflamu mai multe in „Telegrafulu romanu“, mai alesu cà dn. colegu redactoru alu aceluiasi este directoru alu reuniunei, care acum esiste de 10 ani.

— (Despre stadiulu nou in care ajunse industri'a mica la Brasiovu), avemu mai de curendu interessantulu protocolu alu adunarei generale tînute de asociatiunea respectiva in 17/29 Decembre anulu trecutu publicatu in „Gazet'a Transilvaniei“ Nr. 103. Acea reuniune esiste de 8 ani, in care periodu se asiediara pe la vreo 16 ramuri diferite de industria 178 de baiati, anume in a. tr. 41 veniti din mai multe tînuturi ale tierei. La unii invetiacei sarmani de totu li se dau si vestminte, si toti sunt obligati a invetiá la scóla, care si dupa lipsele sale de invetiatura. Cu Sibiiulu si cu Brasiovulu rivalisédia intru aplicarea la meserii confratii nostrii dela Clusiu, Orasthia, Bistritia, si de pre airea. O rogare avemu càtra toti patronii industriei mici. Se nu'i dea de invetiacei, pàna ce n'au esitu celu mai pucinu din cele 4 classe primarie (normali), éra desemnulu mai alesu liniariu, se li se inpuna la toti fòra nici o distinctiune de ce meseria va invetiá, cà la tóte va avea multu pucinu lipsa de elu. Se nu o patia de es. cá la scól'a magiara a industriariloru din Clusiu, unde multime de baiati nu sciu mai nimicu pre candu ii dau la „maisteri“, cum arata si „Kelet“ din 4 Ian. a. c.

— (Cĭuma infricosiata.) Astadi numai ómenii cei mai betrani din partea meridionale a patriei nóstre mai sciu ce este ciuma (pestis, pestilentia) si tóte orrorile ei. Cá de 120 de ani mesurile aspre luate de guberne contra propagarei acelui blastemu au scutitu pe popórale europene de pericolu, cu esceptiune de tierile turcesci, dara cá de ani 40 incóce chiaru si in Turci'a s'a micsioratu furi'a pestilentiei; numai in tierile asiatice iau mai remasu urmele. Éta inse cà prin contactulu in care au venitu russii cu turcii in Armeni'a pre càtu au duratu bataile din anulu trecutu, pestilentia se artà pe neasteptate in provinci'a Astrachanu de càtra Marea caspica cu atàta furia, càtu in 10—15 dile omorî càteva sute de ómeni. Fiindu-cà pestilenti'a este morbulu celu mai contagiosu (lipitiosu) pentru ómeni, gubernulu Russiei a si luatu mesurile cele mai severe spre a localisá turbarea ei, cà-ci de vindecare mai cà nu póte fi vorb'a; numai naturi fórte tari potu se scape de ea, si vai de lume, candu nu i se pune stavila absoluta prin carantine. Din vechimea cea mai departata se afla la scriitori urme de pestilentia, betranii inse nu 'iau descrisu exactu caracterulu, cá se se scia, cum era cium'a inainte cu 2—3 mii de ani. Cium'a despre care s'au scrisu ceva mai multu in vechime, a fostu rea universale dela a. 542 d. Chr. din dilele imperatului Iustinianu. Se scrie, cà atunci a muritu a patra parte din locuitorii imperiului, adeca mai multe milióne de ómeni, anume in unele cetati si tînuturi n'au remasu nici-unu omu. Asia s'a intemplatu si mai tardiu in evulu mediu de mai multe-ori. In Austri'a cea mai cumplita pestilentia a fostu in a. 1713. Cium'a se manifesta mai antaiu prin langedime simtita in totu corpulu, dupa care urmédia friguri violente si in urma loru se formédia bubóie tari si fórte puturóse intre vintre, in desierturi, de multe-ori subtióra sau pe sub falci; adesea esu si pete sau petece vinete-rosii pe corpu. Bubóiele si uimele acelea sunt nespusu de dureróse, si in cele mai multe casuri mortali. Cium'a, cà si multe alte bóle epidemice se lipesce si omóra mai virtosu pe acea parte a omenimei, care traiesce in aeru necuratu, in locuri baltóse, pline si de mortatiuni, si care nu'si spala corpulu mai desu, nu'si schimba vestmintele, nu merge la aeru curatu, mananca la carnuri si pesci statuti, inputîti; mai alesu femeile necurate, caroru le este óresicum frica de apa, sunt fórte tare supuse la mórte prin ciuma, cá si la alte bóle.

— (Lini'a drumului de feru Orsiova-Verciorova) se va deschide catu mai curendu in urm'a negotiatiuniloru satisfacetóre ce au avutu locu tempulu din urm'a intre gubernulu romanu si celu austro-ungaru relativu la jonctiuni.

— (Jubileu diaristicu.) In 6 Ianuariu a. c. celu mai acreditutu si mai respanditu diariu din Ungari'a scrisu in limb'a germana „Pester-Lloyd“ si-au serbatu jubileulu seu de 25 ani trecuti dela infiintiarea lui. Cu ocasiunea acésta societatea Lloydului-unguresc au datu unu banchetu stralucitu in sal'a cea mare a hotelului „Europ'a“ din Pest'a. Redactoriulu primariu alu numitului diariu d. Max Falk a fostu serbatoritu si i sau facutu ovatiunile cele mai onoratóre, atatu din tiéra catu si din streinetate.

— (Pregatri de serbare.) Deja de pe acuma s'a pornitu in tóta monarchia o agitatiune laudabila pentru serbarea dilei de 24 Aprilie a. c. in care se voru inplini 25 ani dela casatorirea Maj. Sale a Imperatului Francisc Iosifu I cu august'a si prea gratiós'a nóstra Imperatésa Elisabet'a fiic'a ducelui Macsimilianu de Bavari'a.

— (Regele Spaniei Alfons) se va casatori pentru a dou'a óra cu o principesa belgiana.

— (Armat'a austro-ungara.) Din siematismulu publicatu pe anulu 1879 se vede ca armata c. r. de linie are: 1 feldmarsialu, 23 feldzeugmeisteri si generali de cavalerie, 72 feldmarsialu-lieutenanti, 136 generalu-maiori, 316 coloneli. In stabulu generalu se afla 45 coloneli-lieutenanti, 44 maiori si 145 capitani afara de cei 34 atasiati, in fine 95 locotenti atasiati si 2 sublocotenenti atasiati. Trupele pedestre adeca infanteri'a, venatorii si pionirii au: 155 vice-coloneli, 358 maiori, 2344 capitani; infanteri'a are 2243 locotenenti, 4987 sublocotenenti (inpreuna cu cei din reserva) si numai 712 cadeti; venatorii au 288 locotenenti, 619 sublocotenenti si 108 cadeti; cavaleri'a are 42 vice-coloneli, 64 maiori, 374 capitani, 768 locotenenti, 807 sublocotenenti si 78 cadeti; artileri'a are 30 vice-coloneli, 74 maiori, 414 capitani, 573 locotenenti, 955 sublocotenenti si 67 cadeti; la trup'a de geniu se afla 21 vice coloneli, 31 maiori, 165 capitani, 154 locotenenti, 288 sublocotenenti si 23 cadeti; pioniri au 53 locotenenti, 84 sublocotenenti si 9 cadeti; trupele sanitare au 1 vice-colonelu, 2 maiori, 24 capitani, 25 locotenenti, 57 sublocotenenti si 18 cadeti; trainulu are 2 vice-coloneli, 6 maiori, 50 capitani, 64 locotenenti, 114 sublocotenenti si 22 cadeti: corpulu mediciloru militari numera: 2 medici ai stabului generalu, 20 medici superiori de stabu de 1 classa, 23 medici superiori de stabu 2 classa, 95 medici de stabu, 310 medici de regimentu de 1 classa, 310 medici de 2 classsa, 990 medici locotenenti, 9 medici de asistentia, 380 medici de asistentia in reserva si cativa submedici; clerulu militaru numera 1 vicaru apostolicu de campanie, 1 directoru consistorialu de campanie, 2 secretari consistoriali de campanie, 18 preoti militari si unu numeru mare de curatori militari, capelani militari si profesori, precum si predicatori protestanti si in fine 5 rabini de campanie; la auditoratu aflamu 3 auditori generali, 11 auditori coloneli, 13 auditori vice-coloneli, 37 auditori maiori etc. la intendantia se afla 1 siefu de sectiune, 1 intendantu generalu, 19 intendanti superiori 23 intendanti si unu mare numeru de subalterni.

— (Perderile russiloru in resbelulu trecutu) dupa datele statisce ale generalu stabului englesescu pe peninsul'a balcanica s'au ingropatu 129,471 éra din cei 120,950 cari au fostu retramisi in Russi'a fiindu bolnavi séu raniti au muritu 42,950.

— (Catastrof'a vasului marinu „Thunderer“). „Devastation“ si „Thunderer“ sunt colosii cei mai formidabili ai marinei britanice. „Thunderer,“ care au primitu botezulu de apa la anulu 1875 coprindea 9190 tone, éra masinele lui lucrau cu o fortia de 6270 cai; cursulu seu era de 13½ miluri de mare pe óra. In diminéti'a anului nou acestu colosu care stationá in Marea marmar'a pleca dela Artali spre Bos-Bournon la esercitii de tiru. In momentulu candu se introduse obusulu intr'unulu din tunurile cele colosali, cunoscute sub numirea de „Woolwich Baby“ se audi o detunatura terribila. Obusulu esplodase si sfari-

mandu tunulu si o parte a vasului causà si mórtea la 8 persóne a echipagiului, intre cari se aflá 1 sublocotenentu, 2 suboficiari, 1 corporalu si patru matrosi. In urm'a acestei catastrofe vasulu va fi dusu la Angli'a pentru cá se fia reparatu, ceea ce va costá cateva milióne de franci.

— (O mórte dupla.) In orasiulu Pitesci s'a intemplatu o mórte dupla destulu de curiósa. Doui soci betrani, dintre care barbatulu numerá 85—90 ani, si femeia dela 75—80, traiau in cea mai mare iubire si armonia. Intr'o séra, siediendu la vorba dupa obiceiulu loru, intre altele, a venitu vorb'a si despre mórte: barbatulu dice femeiei ca ar dori se móra elu cele d'anteiu, pentru cá femei'a lui in urma se'i faca cele pentru sufletu dupa obiceiu; femei'a i respunse ca densa ar voi se móra cea d'anteiu. In fine, dupa mai multa discutiune intre ei, convinu se móra si unulu si altulu totu-odata.

N'a apucatu se se termine acésta si femei'a cere fiicei loru, care ii ingrijiá, se'i aduca luminarea de céra, ce o pastrá de la Erusalimu, pentru a le servi la finitulu loru, pentru cà ambii soci visitasera aceste locuri; dicèndu cà ea o se móra, se aduce luminarea si, dupa càteva minute, móre; barbatulu in urma dice: de órece au convenitu a muri odata amendoui, trebuie se móra si elu; se culca in patu; i se pune in mana aceiasi luminare; càteva minute in urma isi dà sfêrsitulu.

A trei'a di esiá din curte cortegiulu funebru, care ducea la grópa, intr'acelasiu sicriu, pe acésta parechia, care càtu a fostu in viétia s'a iubitu si unitu in tóte, pàna chiaru si asupra mortii loru, de a fi totu in aceeasi ora.

— (Chieltuielele ultimului resbelu russo-turcu) s'au urcatu in totalu, dupa cum scrie diariulu „Ruskoja Prawda“ din Petersburg, la sum'a de doue miliarde ruble, dintre care 800 milióne ruble se vinu asupra lichidarii socoteleloru causate de resbelu si asupra intretienerii armatei de ocupatiune.

Sumariu prescurtatu din materiile publicate in Observatoriu anulu I.

(Urmare.)

Nr. 38. Romanirea magiariloru, fantasia si fictiune.

Nr. 39. Propagand'a calviniloru intre romani si magiarisarea acestora, studiu istoricu si juridicu, in 4 Nri. — Abcdariele din imperiulu austro-ung. (critica continuata in Transilvani'a).

Nr. 40. Poporulu slovacu din Ungari'a, tînut'a sa nationale si politica.

Nr. 41—2. Sistem'a dualistica combatuta in parlamentulu din Vien'a cu argumente grele. — Canteculu latinului. — Legea comunala in camerele Romaniei.

Nr. 43. Agitatiuni electorali si lips'a de morala in politica. S. a. m.

Nr. 44. Tirani'a exaltata (Grünwald). — O voce seriósa in ór'a suprema càtra clerurile romane si fruntasii poporului romanu, in caus'a instructiunei popularie, de unu Archiereu gr. res., in 6 Nri. — Corespondentia de advocatulu Iosifu Romanu in caus'a averiloru diecesane dela Oradea m.

Nr. 45. Sistem'a federalismului in parlamentulu din Vien'a, in 2 Nri, notiunea lui. — Socialismulu. — Pellagra (morbu de fóme si mamaliga rea). — Calamitatile scólei romanesci din Rodn'a in Transilvani'a.

Nr. 46. Din lucrarile congresului dela Berlinu. — Cestiune négra dela Aiudu.

Nr. 47. Chart'a ethnographica a Turciei europene. — Romani'a: Romanii si Bulgarii, amerintiarile acestora. — Conversatiuni literarie: I. I. Rousseau, in 2 Nri.

Nr. 48. Cestiunea Transilvaniei in congressulu europénu, in 2 Nri.

Nr. 49. Continuari, corespondentie s. a. m.

Nr. 50. Ungari'a si Romani'a, insulte furióse contra Romaniei si armatei romane in diariele magiare. — Boemi'a si politic'a de passivitate a cechiloru in camer'a Ungariei (acestia insultati). — Memorialulu representantiloru Romaniei la congresu. — Literariu: pasquilulu „Romanismus“ de ungurulu A. Szántay.

Nr. 51. Continuari. — Dela Clusiu, studiu politicu relative la situatiune, in 2 Nri, de Ladislau Vaida.

Nr. 52. Congresulu. — Agitatiuni electorali etc.

Nr. 53. Sarac'a Transilvani'a (sarcasmii din „Pesti Napló“. — Romani'a: Situatiunea grea.

Nr. 54. Oglinda din Boemi'a (paralelle nationali si politice.) Érasi agitatiuni electorali. — Despre Bosni'a si ocuparea ei prevediuta. — Acte importante dela congresu, discursele plenipotentiariloru romani, in 3 Nri. — Literariu: Alexandri aparatu in Telegrafulu romanu (humoristicu).

Nr. 55. Oglind'a concava din Boemi'a (totu paralella). Transilvani'a: Politic'a resistentiei passive si politic'a activitatiei parlamentarie. Conferenti'a electorale conchiamata, program'a ei. — Informatiuni din sfer'a economiei nationale romanesci, cu cifre instructive, dupa Blätter für Handel etc. trad. de J. Romanu.

Nr. 56. Conferenti'a electorale a Romaniloru tienuta in Sibiiu, relatiune asupra decursului ei. — Processulu verbale alu conferintiei, in doi Nri. — Ungari'a: Agitatiuni electorali cu versari de sange. — Testulu tractatului dela Berlinu. — Romani'a: Statistic'a scóleloru. — Persecutiunile electorale in Russi'a. —

Nr. 57. Dela conferinti'a electorala din Sibiiu; argumentele politicei de resistentia passiva, in 4 Nri. —

Nr. 58. Apellulu electorale alu lui V. Babesiu.

Nr. 60. Progressele passivitatiei parlamentarie in Ungari'a, dupa „Politik,“ si dela Arad originalu. — In caus'a Basarabiei rapite, dupa H. Schuchart.

Nr. 61. Capitulare din resistenti'a passiva, ce insemnedia? (érasi paralella). — Reflecsiuni asupra ocuparei Bosniei si Hertiegovinei. — „Romanulu este bunu soldatu“, cuventele monarchului.

Nr. 62. Despre adunarea generala a Asociatiunei transilvane. — Cum a fostu participarea la alegerile dietali.

Nr. 63. Ce insémna ocuparea Bosniei. — Suveniri dela adunarea generale a Asociatiunei trans.

Nr. 64. Sciri nationali din Bucovin'a. Romani'a: Inceperea demobilisarei. — Inceperea versarei de sange in Bosni'a cu austriacii.

Nr. 65. Votulu minoritatiei din conferenti'a electorale dela Sibiiu, de N. Stravoiu, in 2 Nri. — Solidaritatea cechiloru. — Seraievo luatu.

Nr. 66. Missiune politica ungurésca in Bucuresci. — Lig'a albanesiloru, conditiunile ei.

Nr. 67. Scrisori politice de ale lui Ludovicu Kossuth. — Ce a fostu la 1865, este si astadi (la Memori'a mitropolitului Alesandu Sîulutiu). — Din Bucovin'a, despre asociatiune. — Fundatiunea mitropolitului A. Siulutiu. — Legea contra Socialistiloru.

Nr. 68. Viitoriulu Romaniei. — Despre societatea academica din Bucuresci. — Certe electorali ferbinti din Brasiovu, Alb'a etc.

Nr. 69. Legea electorale — monopolu alu aristocratiei, dupa Ios. Hossu, in 3 Nri. — Brutalitati dela Clusiu contra romaniloru. — Romanismulu in Sibiiu. — Plansori multe dela Alb'a si din districtulu Nasaudului.

Nr. 70. Institutele nóstre de invetiamentu superioru, in 2 Nri. — Dela societatea academica, informatiuni si processe verbali in mai multi Nri. — Scólele din comitatulu Hunedórei, starea loru cea ticalósa, in 7 Nri.

Nr. 71. Continuari si a. m.

(Va urmá.)

☞ Cu Nr-lu acesta se incepe Anulu II alu „Observatoriului“. Conditiunile de abonamentu se potu vedea in fruntea diariului.

Pentru mai mare inlesnire a onor. publicu cetitoriu si la rogarile ce ni se facura deschidemu prin acésta abonamentu si pe

Triluniulu Ianuariu—Martiu cu 2 fl. v. a.

Esemplarie complete si legate din cursulu anului trecutu mai avemu numai optu. Pretiulu unui esemplariu este de: 8 fl. v. a. ☜

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la 14 Ianuariu in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1	hectolitru	fl. 5.30—6.10
Grâu, amestecatu	1	„	„ 4.40—5.—
Secara	1	„	„ 3.30—3.70
Papusioiu	1	„	„ 2.90—3.30
Ordiu	1	„	„ 4.—
Ovesu	1	„	„ 1.70—2.10
Cartofi	1	„	„ 1.50—2.—
Mazare	1	„	„ 5.——5.50
Linte	1	„	„ 10—11
Fasole	1	„	„ 5.——5.50
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	„ 35.—
Untura (unsóre topita)	50	„	„ 28.—
Carne de vita	1	„	„ 33—.44
Oua 10 de			—.25

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

10 Ianuariu.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l. 100.25 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 102.— „
Obligatiune de imprumutu dominiale din 1871 cu 8%	„ 102.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 92.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„ 83.75 „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 97.— „
Fondulu de pensiuni (per 300 l. a.) cu 10%	„ 180.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 35.70 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 85.50 „
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 185.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 86.— „

ABONAMENTU

la

„ALBIN'A CARPATILORU“

fóia beletristica, scientifica si literara cu ilustratiuni. Anulu III. 1879.

Redactoru: **Iosifu Popescu.** Editoru: **Visarionu Romanu.**

Appare in Sibiiu la 15 si ultim'a fiecarei luni in fascicole de càte 2 cóle.

Pretiulu abonamentului: 1 anu 6 fiorini, 6 luni 3 fl., 3 luni 1 fl. 50. — Pentru Romani'a: 1 anu 16 lei, 6 luni 8 lei, 3 luni 4 lei. Pretiulu abonamentului se póte tramite din Romani'a in bilete hypotecari si in marce postale.

Abonamentele se facu la editorulu V. Romanu in Sibiiu, la birourile postale si prin tóte librariile.

Nouiloru abonati li se voru tramite numerii apparuti dela inceputulu anului III lun'a Octobre a. c.

Fóia va aduce in colónele sale articoli de sciintia cu scopu de a instrui pe cetitori in tóte directiunile cugetarei omenesci, se va sili a respandi in publicu acele cunoscintie, care sunt nedispensabile atàtu pentru individi, càtu si pentru natiuni intregi, dé càte ori e vorba de unu adeveratu progresu in civilisatiune. In partea beletristica se va oferi publicului, mai cu sama secsului frumosu o lectura nu numai distragetóre, ci si utila, careia se nu-i fia straine nici principiele estetice, nici regulile bunului gustu. Fóia va tractá materii literarie din cele mai interesante, avendu pururea in vedere originalitatea obiecteloru si a cugetarei, puritatea limbei si chiaritatea modului de a scrie. Ilustratiunile voru corespunde asemenea asteptarei onor. publicu.

Din anulu I si II mai sunt inca esemplare cu pretiulu scadiutu de 3 fl. séu 7 lei 50 bani anulu 1877, si 2 fl. séu 5 lei anulu 1878. (57) 2—3

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura se curéza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a l. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea medicului, si se capeta de la **Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen.** Suculu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de **grumazu** si **pieptu, grippa, ragusiéla, tusa** si **trogna.** Multi cumperatori marturisescu, ca numai sucului acestui-a au a-si multiumí somnulu placutu.

Escellentu este suculu acest'a, cá preservativa pe **tempu negurosu si aspru.**

In urm'a gustului fórte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce sufere de plumani inse, o trebuintia; cantaretieloru si oratoriloru cont'ra vocei inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multime de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre effectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. **Oppolzer,** rectorulu magn. la universitatea c. r. din Vien'a, ilu folosesce cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescrisu adese suculu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunoscutóre:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in càtu me temeam cà nu cumu-va se se innece; intru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atàtu de debilu, in càtu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomendatu allopulu de plante de Schneeberg, si multiamita acestui midilocu minunatu, indata dupa intrebuintiarea primei sticle a mai incetatu tus'a, dupa a dou'a sticla cautá bene afora copilulu, a venitu la potere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in câtev'a dile, prein midiloculu acest'a, de o tus'a mare si ragusiéla.

Deci cu multiamita sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si doresc cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein omenimea suferinda.

Flatz, 6. Martiu 1855.

Anton Just. **Laurentiu Scheibenreif,** primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite càtu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle aflu cà dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micsioréza pre di ce merge, pentru ace'a me adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai prospetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subsémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrang, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórte usiuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandatu in casuri de astfeliu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. **Feschl.**

D-lui **L. Cantily,** apotecar in Graz.

Onor. Dle! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anunciatu de d-ta, care se póte recomandá pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa intrebuintiarea celui d'antaiu exemplariu amu sentitu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minunata, sanetatea mi se restaurà pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta ânim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857. **W. J. Pock.**

Domnulu meu! (21) 29

Dupa-ce prin intrebuintiarea allopului d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiél'a impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacutóreloru resultate ale acestui allopu minunatu de plante miam recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórte oblegatu a' Ti multiami din tóta anim'a pentru acésta inventiune salutaria, cum si a recomanda acésta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti càti suferu de pieptu si mai vertosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857. **Joanu Bauer.** docente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai afla in
Sabiiu: Friedrich Thalmayer, comerciante.
Aradu: F. Tones & Comp.
Blasiu: Carol Schieszl. apotecariu.
Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu.
Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu.
Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.
Sighisiór'a: J. B. Teutsch, comerciante.

Editoru si redactoru respons. **G. Baritiu** in Sibiiu. Tipariulu lui **W. Krafft** in Sibiiu.